

РОЛЯТА НА ИНДУКТИВНИЯ МЕТОД В ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ И НЕМСКИ ЕЗИК В ЛЕСОТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Таня Панчева, Евелина Георгиева
Лесотехнически университет – София

Един от основните проблеми в методиката на обучението по чужд език е свързан с преподаването на съответната граматика. Досегашният опит показва, че е необходимо да се търси оптимално решение на проблема за участието на граматиката в обучението на студентите за постигане на основната цел по чужд език в ЛТУ – превод на научно-техническа литература. Затова възниква въпросът, доколко да се ангажира вниманието на студентите с преподаване на граматика. обстоятелствата, които налагат търсене на решението му са ограниченият брой часове по чужд език – 120, различните входящи нива и чуждоезикови познания на студенти, което е резултат от предишния им опит и обучение в средните училища. От друга страна пред преподавателите възниква въпросът, кои са най-често употребяваните граматически структури за превод на специализирана литература, а следователно и търсенето на най-бързи и ефективни методи за усвояването им.

Ключови думи: страдателен залог, анализ на грешките, комуникативен метод, дедуктивен метод, индуктивен метод;

Key words: Passive voice, error analysis, communicative approach, deductive approach, inductive approach.

Двата основни подхода за преподаване на граматика на съответния чужд език са **практически и теоретически**

Практическият подход се изразява най-общо в механичното и многократно повторение на дадена структура, илюстрирана в конкретния контекст / ситуация/ .

Теоретическият подход цели по-скоро задълбоченото логическо отколкото комуникативно усвояване на граматиката; неговият ефект не е моментален, а забавен. Теоретичното поднасяне на граматиката има следните характеристики:

1. Отделяне на специфична граматическа структура;
2. Предоставяне на информация /примери/, илюстрираща употребата на тази структура;
3. Стимулиране на мисловните процеси на студентите за разбирането и усвояването му;

По традиция преподаването на граматиката съчетава и двата подхода. Препоръчва се практическите упражнения да бъдат предшествани от теоретично представяне на граматическия материал или след многократни практически упражнения да бъде предоставено формалното му обяснение. Дори привържениците на аудиовизуалния и комуникативния метод признават значението на такова по-формално, теоретично представяне на граматическите структури. Нещо повече редица изследвания доказват, че практическият подход не води автоматично до успешно усвояване на граматическите структури и че има сериозни основания да се съмняваме в ефективността на чисто практическият подход. "Практиката" е педагогическо понятие, което предполага, че усвояването на граматиката на чуждия език включва постепенно автоматизиране на речевата продукция и пренебрегва реално съ-

ществуващи проблеми, свързани с възможността на преподавателя да влияе изцяло върху психолингвистичните процеси, протичащи у студентите при усвояването и възпроизвеждането на граматическите структури.

По-общата цел на теоретическият подход е да стимулира интелектуалното развитие на студентите. Той не е радикално отклонение от това, което преподавателите винаги са правели, той просто цели освобождаване от многократните повторения на съответната граматическа структура и е напълно съвместим със съвременните теории за процесите на чуждоезиковото усвояване, както е и в съответствие с прогресивния възглед, че образованието е процес на търсене и откривателство, посредством разрешаването на определени задачи / казусен подход/.

Целта на това изследване е откриване на оптимален метод за преподаване на английска и немска граматика, в частност на страдателен залог като имаме предвид честата му употреба в научно-техническата литература. Разработени са и са съпоставени три метода на преподаване – комуникативен (практически), дедуктивен (теоретически подход от общото към частното) и индуктивен (теоретически подход от частното към общото). Емпиричният материал е събран въз основа на тестове, проведени в 6 групи студенти от специалностите горско стопанство, стопанско управление и инженерен дизайн.

От методическа гледна точка е необходимо да се изследва как съществуващите различия между родния (българския) и чуждите езикови системи се отразяват върху речевата продукция на българските студенти, изучаващи английски и немски език и същевременно да се открие оптимален метод за

представянето на страдателен залог в тези езици пред аудиторията.

За целта тези 6 (3 немски и 3 английски) групи студенти бяха разделени на три работни групи – А, Б и В – в зависимост от избрания метод на преподаване. В група А беше приложен практически подход, в групи Б и В беше използван теоретически подход – дедуктивен метод в група Б и индуктивен метод в група В.

Практическият подход, приложен в група А, включва илюстриране на употребата на страдателен залог с множество примери в конкретни ситуации или контекст без представяне на точно определено правило за тяхната употреба; разчита се изцяло на способността на студентите да открият сами връзката между форма и значение. Упражненията са предимно от вида “повторение”, “заместване по модел”, задаване на въпроси и даване на отговори в определена комуникативна ситуация, съставяне на диалози и други стимулиращи говорните умения упражнения. Целта е запаметяване и автоматизиране на употребата на страдателен залог.

Дедуктивният метод, приложен в група Б, включва теоретично формулиране на правила от страна на преподавателя за употребата на страдателен залог и прилагането им от страна на студентите в различни видове упражнения: заместване, откриване на грешка в изречение, отваряне на скоби, попълване на празните места, избор на верния отговор, превод от български на немски или английски език. Целта е да се представи един теоретичен модел на студентите за употребата на страдателния залог.

Индуктивният метод, приложен в група В, включва представяне на материала от конкретния случай към общото правило. Например, на студентите се дава граматически вярно изречение, илюстриращо употребата на страдателен залог:

Wood properties can be changed. / Die Eigenschaften des Holzes können verändert werden.

Непосредствено след това се дава и граматически невярно изречение, илюстриращо една от типичните грешки, допускани от българските студенти, изучаващи английски и немски език;

Wood properties can change. / Die Eigenschaften des Holzes kann verändert werden.

Въз основа на двата примера от студентите се очаква сами да открият грешката и да се опитат да формулират правило за употребата. Целта е да се провокира мисленето на студентите от една страна, а от друга – да се избегне допускането на подобен род грешки. Накрая от студентите се иска да съставят свои собствени примери, което пома-

га да се съхрани правилото и да се проследи дали то е разбрано правилно. Успешно могат да се прилагат упражнения от вида: откриване на грешката, попълване на празното място, избор на верния отговор, превод от български на английски и немски език, превръщане от деятелен в страдателен залог.

И в трите групи А, Б и В се определи равен брой часове за преподаване и упражняване на страдателен залог (4 учебни часа), след което се проведе тест, включващ упражнения от изброените по-горе видове. Целта на теста е класифициране на грешките, допуснати от студентите като цяло и съпоставяне на грешките, допуснати в различните групи с оглед на отчитане на ефикасността и приложимостта на съответния метод на преподаване в условията на работа в ЛТУ.

Резултатите от проведените тестове показват следните видове грешки, допуснати и в трите групи А, Б и В:

От граматическа гледна точка изреченията могат да се разделят на две групи:

1. Граматически верни, но прагматически погрешни

Trees must be felled in different ways.

Die Bäume müssen auf verschiedene Weise gefällt werden.

2. Граматически погрешни изречения, които съставляват по-многобройната група

Herbs not can be picked in winter.

Im Winter die Kräuter können nicht gepflegt werden.

Анализът на допуснатите от студентите грешки показва, че за двата чужди езика те са аналогични: неувоена форма на минало причастие, неправилна употреба на спомагателен глагол за английски език и неправилно спрежение на спомагателен или модален глагол за немски език, неумение да се открие подлог при превръщане от деятелен в страдателен залог, грешки в словоредата, неправилна употреба на времената и неточности в превода.

От всички допуснати грешки, най-голям процент се забелязва в група А (практически подход) и най-малък в група В (индуктивен метод). Въз основа на това стигаме до извода, че в групите Б и В, където теорията бе застъпена основно се получиха значително по-добри резултати. Представянето на граматическия материал пред студенти с вече създадени навици и умения за усвояване на чужд език, при ограничения брой часове поставя определени изисквания пред преподавателя. В търсене на оптимален метод за сравнително бързо и качествено усвояване на този материал, теоретическият подход се оказва по-ефикасен от практическия. Индуктивният метод в частност стимулира мислов-

ните процеси на студентите и фактът, че сами достигат до правилото и установяват грешките на свои колеги прави аудиторната работа по-интересна и раздвижена и в крайна сметка води до по-добри резултати. Това ни дава основание да смятаме, че този подход и метод могат да се прилагат при преподаването и на други граматически структури.

След направения анализ на допуснатите от студентите грешки пред нас възникна въпроса, дали би било възможно и ефективно преподаването на чуждоезикова граматика в ЛТУ да се извършва не на базата на родния език, а въз основа на един вече добре усвоен чужд език.

Литература

1. Данчев, А. (1979). Контрастивна лингвистика, анализ на грешките и чуждоезиковото обучение. Съпоставително езиковедие и чуждоезиково обучение. В.Търново.

2. Brown, H.D.(1980). Principles of language learning and teaching. New Jersey. Prentice Hall, In.
3. Corder, P. (1981). Error analysis and interlanguage. Oxford.
4. Ellis, R. (1985). Second language acquisition and language pedagogy. Applied linguistics.
5. Krashen, S.(1981). Second language acquisition and second language learning. Oxford.
6. Widdowson, H.G.(1981). Teaching language as communication. Oxford University Press.
7. G.Nutzmann/D.Stark, Grammatikunterricht, Beitrage zur Linguistik und Didaktik des FSU, Tьbingen 1981.
8. G.Zimmermann, Grammatik und Fremdsprachenunterricht, Frankfurt, 1987.
9. W.Boettcher/H.Sitta, Der andere Grammatikunterricht, Mьnchen u.a. 1978.

THE ROLE OF THE INDUCTIVE APPROACH IN TEACHING ENGLISH AND GERMAN AS A FOREIGN LANGUAGES

Tania Pantcheva, Evelina Georgieva
University of forestry – Sofia, Bulgaria

ABSTRACT

The aim of this paper is to study the role of theory in the process of teaching German and English as foreign languages. The empirical material was sampled through tests carried out in 6 groups of students at the University of Forestry in Sofia. The students were divided into 3 working groups – A, B and C according to the method of presentation of the Passive voice in German and English languages: communicative, deductive and inductive method in the respective group. The main objective was to establish the types of errors in all the groups as well as to compare their frequency of occurrence in the three groups with a view of comparing the efficacy of the respective teaching method. The results show that theory in general and the inductive approach in particular have an important role to play in the classroom.